

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

A1. Ο αρθρογράφος διερευνά κατά πόσο η τεχνολογία ανταγωνίζεται τον ανθρώπινο πολιτισμό και απειλεί την εξέλιξη του. Εξετάζοντας τους ορισμούς των συγκεκριμένων εννοιών, επισημαίνει ότι η τεχνολογία αποτελεί τμήμα του πολιτισμού και, επομένως, δεν γίνεται να τον ανταγωνίζεται. Παράλληλα, στη δικαιολογημένη ανησυχία κάποιων ότι ορισμένες πτυχές της τεχνολογικής εξέλιξης, όπως τα όπλα, απειλούν τον πολιτισμό, απαντά ότι η τεχνολογία δεν έχει βούληση και, συνεπώς, την ευθύνη για την ορθή αξιοποίησή της επωμίζεται ο άνθρωπος. (74 λέξεις)

B1.

- I. ΣΩΣΤΟ
- II. ΛΑΘΟΣ
- III. ΣΩΣΤΟ
- IV. ΛΑΘΟΣ
- V. ΛΑΘΟΣ

B2. Οι συγκεκριμένες παράγραφοι αναπτύσσονται με τη μέθοδο του **ορισμού** και των **παραδειγμάτων** (συνδυασμός μεθόδων). Στη δεύτερη παράγραφο ο συντάκτης ορίζει την έννοια **πολιτισμός** (ο πολιτισμός ορίζεται...), με προσεχές γένος της το «σύνολο των ιδεών, ενεργειών και επιτευγμάτων» και ειδοποιό διαφορά «που μια κοινωνία έχει αναπτύξει και επιτύχει με σκοπό την ευημερία των μελών της». Στη συνέχεια παρουσιάζει χαρακτηριστικά παραδείγματα επιτευγμάτων του πολιτισμού («Η ανάπτυξη της ιατρικής και των φαρμάκων, η σύνθεση και δημοσίευση ενός ποιήματος, μια έκθεση ζωγραφικής, μια καλή συνταγή μαγειρικής και η παραγωγή ενός νέου κρασιού είναι παραδείγματα στοιχείων του πολιτισμού»)

Στην τρίτη παράγραφο ορίζεται έννοια της **τεχνολογίας** (η τεχνολογία ορίζεται...), με προσεχές γένος το «σύνολο των μεθόδων» και ειδοποιό διαφορά «τις οποίες οι άνθρωποι χρησιμοποιούν για να πετύχουν τους σκοπούς τους και να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους». Στη συνέχεια παρουσιάζονται αντιπροσωπευτικά παραδείγματα τεχνολογικών επιτευγμάτων («Το μαχαίρι, με το οποίο κόβουμε το ψωμί, το τηλέφωνο, με το οποίο επικοινωνούμε εξ αποστάσεως, το ηλεκτρικό φως, με το οποίο φωτίζουμε το θέατρο, το πιεστήριο, με το οποίο τυπώνουμε τα βιβλία, ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, με τον οποίο κάνουμε αριθμητικές πράξεις και το όπλο, με το οποίο σκοτώνουμε, είναι παραδείγματα των στοιχείων της τεχνολογίας»).

Η χρήση των ορισμών επιτρέπει στον συγγραφέα να αποσαφηνίσει με ακρίβεια το περιεχόμενο των δύο εννοιών (πολιτισμός – τεχνολογία) και να αποτρέψει μια ενδεχόμενη μεταξύ τους σύγχυση. Με τα παραδείγματα επεξηγούνται και καθίστανται απόλυτα κατανοητές στον αναγνώστη οι συγκεκριμένες αφηρημένες έννοιες που πραγματεύεται το κείμενο. Με αυτόν τον τρόπο ο συντάκτης μπορεί να καταλήξει στη διατύπωση ενός συμπαγούς συμπεράσματος για το ερώτημα περί σχέσης πολιτισμού και τεχνολογίας που έχει θέσει από την αρχή του κειμένου. Άλλωστε, έχει ουσιαστικά ανακοινώσει ότι η διερεύνηση του ζητήματος θα στηριχτεί στους «ορισμούς που υιοθετούνται».

B3. α. Ο κυρίαρχος τρόπος πειθούς στη συγκεκριμένη παράγραφο είναι η **επίκληση στο συναίσθημα** του δέκτη. Ως μέσο πειθούς χρησιμοποιείται το ασύνδετο σχήμα, που συμπυκνώνει ιδέες δίνοντας ένταση και έμφαση στα γραφόμενα, («Η επιστημονική εκπαίδευση υποσχόταν να αλλάξει τους ανθρώπους, να τους κάνει εξυπνότερους, πιο ηθικούς, καλύτερους από κάθε άποψη») και η εκτεταμένη παρουσία της ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας, με τη χρήση προσωποποιήσεων και μεταφορών ώστε να προκληθούν συναισθήματα στον αναγνώστη αλλά και να προβληματιστεί με την άμεση και παραστατική παρουσίαση των υποσχέσεων της τεχνικής προόδου («Το κακό, η άγνοια και οι προλήψεις θα εξορίζονταν..., Οι τεχνολογικές καινοτομίες επαγγέλλονταν συνεννόηση, διαφάνεια και συνεργασία..., Χρυσή εποχή θα ανέτελλε στον πλανήτη...»).

β. *Τρίτο, η ζωή των ανθρώπων βελτιώθηκε και άλλαξε από την τεχνολογία και την επιστήμη. Δεν γίνεται όμως να αγνοούνται οι απρόβλεπτες συνέπειες, η διαφορά σκοπών και αποτελεσμάτων.* Με τη μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική δίνεται έμφαση στο αποτέλεσμα της ενέργειας, στην ίδια την πράξη. Το ύφος γίνεται πιο επίσημο, απρόσωπο και σοβαρό.

Γ1. Το ποιητικό υποκείμενο υπονομεύει την αντίληψη ότι ο υπολογιστής και ευρύτερα η τεχνολογία μπορεί να υποκαταστήσει τον ποιητή, τον άνθρωπο-δημιουργό. Το ποίημα χαρακτηρίζεται από μια ειρωνική διάθεση που γίνεται εμφανής και από την αντίθεση του τελευταίου στίχου με το υπόλοιπο ποίημα. Σύμφωνα με το ποιητικό υποκείμενο, το εκάστοτε ποίημα πηγάζει από τα βάθη της ψυχής του δημιουργού, γι' αυτό και κάθε πιθανή κακοποίηση σε αυτό έχει αντίστοιχο ψυχικό κόστος («Σωρό με πεσσούς θα σε κάνω/Να σωριάσω τα κομμάτια μου επάνω»). Η συστηματική χρήση του α' ενικού προσώπου με πάρα πολλά ρήματα φανερώνει τον προσωπικό μόχθο του ποιητή και το γεγονός ότι η έμπνευση αποτελεί προσωπική υπόθεση, ενώ οι άμεσες αποστροφές σε β' πρόσωπο προς τον υπολογιστή δίνουν στο ποίημα μια

εντονότερη ζωντάνια και θεατρικότητα. Ωστόσο, τονίζονται και οι εξαιρετικές τεχνικές δυνατότητες που παρέχει η τεχνολογία («με δύο κλικ ... τα κάνω εφτάρια»), ακόμα και με τη χρήση διαφορετικής γραμματοσειράς στους στίχους 13-15, για να φανεί πόσο διευκολύνεται και απλουστεύεται η ολοκλήρωση ενός έργου.

Προσωπικά, συμφωνώ με την άποψη του ποιητικού υποκειμένου, καθώς η δημιουργία αληθινών έργων τέχνης και η έμπνευση δεν μπορούν παρά να είναι μια έντονα προσωπική υπόθεση. Σταδιακά, ωστόσο, με την πρόοδο της τεχνολογίας, της Τεχνητής Νοημοσύνης και της ρομποτικής, οι πιο σύνθετες και απαιτητικές φάσεις της δημιουργίας θα καθιστούν το έργο του ανθρώπου σαφώς ευκολότερο, με αποτέλεσμα πολλές φορές ο ρόλος του να περιορίζεται στην αρχική σύλληψη μιας ιδέας, ενώ η τεχνολογία θα αναλαμβάνει τη διεκπεραίωση της.

Δ1.

Τίτλος: Η τεχνολογία στην υπηρεσία της ανθρωπότητας

Πρόλογος (Ενδεικτικός)

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας βοήθησε διαχρονικά τον άνθρωπο να θέσει τις βάσεις του υλικοτεχνικού πολιτισμού, Ωστόσο, η τεχνολογία έχει διττή υπόσταση ανάλογα με τον τρόπο που χρησιμοποιείται, καθώς είναι ικανή να προκαλέσει ευεργετικά αλλά και ολέθρια αποτελέσματα στην ποιότητα ζωής και στον πολιτισμό του ανθρώπου, ο οποίος συχνά προβαίνει σε εσφαλμένες επιλογές.

Α΄ ζητούμενο: Αιτίες που η τεχνολογική πρόοδος και η άνοδος του βιοτικού επιπέδου δεν συμβαδίζουν πάντα με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου

- Πολλές φορές τα τεχνολογικά επιτεύγματα χρησιμοποιήθηκαν ασυλλόγιστα από τον άνθρωπο για να εξυπηρετηθούν αλλότριοι σκοποί. Οι ισχυροί του πλανήτη αξιοποίησαν την τεχνολογία για να δημιουργήσουν πολεμικούς εξοπλισμούς και όπλα μαζικής καταστροφής που απειλούν την παγκόσμια ειρήνη και τη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων. Η διάθεση των ισχυρών κρατών να επιβληθούν παγκοσμίως, για οικονομικούς κυρίως λόγους, αλλοίωσε τον πραγματικό στόχο της τεχνολογικής ανάπτυξης.
- Ο άνθρωπος, με τις δυνατότητες που του παρέχει η τεχνολογία, αισθάνεται κυρίαρχος απέναντι στη φύση και επιδίδεται μανιωδώς στο κυνήγι του κέρδους. Έτσι, χρησιμοποιεί πια τα τεχνολογικά επιτεύγματα μόνο για το ατομικό του συμφέρον, αδιαφορώντας για τις πιθανές

επιπτώσεις στο περιβάλλον αλλά και στην κοινωνία. Η μηχανή σε πολλές περιπτώσεις έχει αντικαταστήσει τον άνθρωπο, η αύξηση της παραγωγής έχει γίνει αυτοσκοπός, το άτομο στοχεύει αποκλειστικά στον πλουτισμό και γίνεται στην πράξη υπηρέτης της τεχνολογίας γεμίζοντας με άγχος.

- Ο στεγνός ορθολογισμός και η κυριαρχία του υλισμού που συχνά επιβάλλει η σύγχρονη επιστημονική και τεχνολογική πρόοδος συντελεί στην πνευματική αδράνεια και στη συναισθηματική απονέκρωση του ατόμου. Η επικοινωνία καταντά ανούσια, καθώς, αν και πλέον μοιάζει να είναι πολύ ευκολότερη, περιορίζεται σε κάποια ανέξοδα «like», σε «post» και στη διαδικτυακή διάδραση.

Μεταβατική παράγραφος (προαιρετική)

Όλα τα παραπάνω αναδεικνύουν με σαφήνεια το γεγονός πως η τεχνολογική πρόοδος δεν επιφέρει απαραίτητα και την αντίστοιχη αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου. Ωστόσο, θα ήταν εξαιρετικά κοντόφθαλμο να μην αναγνωρίσουμε την ευεργετική επίδραση που μπορεί να έχει η ορθή χρήση της τεχνολογίας σε ποικίλους τομείς της ανθρώπινης ζωής και δραστηριότητας.

Β' ζητούμενο: Τομείς στους οποίους η αξιοποίηση των τεχνολογικών επιτευγμάτων μπορεί να βοηθήσει τον σύγχρονο άνθρωπο

- Ανάπτυξη τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον, αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας., ενίσχυση της ανακύκλωσης και δημιουργία βιοκλιματικών κτηρίων, ώστε να αντιμετωπιστεί δραστικά η οικολογική κρίση
- Καταπολέμηση της φτώχειας και του υποσιτισμού με τη δυνατότητα αύξησης της παραγωγής και τη βελτίωση των τροφίμων.
- Ανάπτυξη ιατρικών τεχνικών μέσων και θεραπειών για την αντιμετώπιση ανιάτων ασθενειών και επιδημιών.
- Περαιτέρω ανάπτυξη τεχνολογιών για την εκπαίδευση (φωνητική πληκτρολόγηση, ψηφιακή ανάγνωση για τη διευκόλυνση ατόμων με ειδικές ανάγκες) και ενίσχυση της τηλεεκπαίδευσης, ώστε να υπάρχει απρόσκοπτη πρόσβαση για όλους σε πολιτιστικά αγαθά, στην εκπαίδευση, τις επιστήμες.
- Δημιουργία τεχνολογικών εφαρμογών, συσκευών και μεθόδων που θα διευκολύνουν τον εργαζόμενο και θα μειώσουν τον χρόνο εργασίας, εξοικονομώντας ελεύθερο χρόνο.
- Τεχνολογική αναβάθμιση του κράτους και των υπηρεσιών του, εξάλειψη της γραφειοκρατίας και άμεση εξυπηρέτηση του πολίτη ψηφιακά, ταχύτητα στις συναλλαγές.

Επίλογος (Ενδεικτικός)

Παρά τις αμφιβολίες και τους προβληματισμούς που ενδέχεται να γεννά σε όλους μας η εσφαλμένη χρήση των τεχνολογικών επιτευγμάτων, η ανθρωπότητα οφείλει να προσαρμοστεί στη ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη, επιλέγοντας την ορθή αξιοποίηση της για ένα καλύτερο μέλλον. Η τεχνολογία μπορεί και πρέπει να αποτελέσει μέσο απελευθέρωσης του ανθρώπου.